

on je od tihmal prost deželán (freier Staatsbürger). Kmet bo za naprej le postavam podložen, ki jih bo državni zbor z dovoljenjem Cesarja storil; on bo tudi le za državne potrebe (za potrebe cesarstva) davke dajal. Kér so pa grajšine, kakor na Krajskim Mekinska, Višnjagorska, Žuženberska i. t. d. tudi komesijske opravila in sodniške ravname po sporočilu Cesarja oskerbovale, torej se jim mora v ti zadevi tudi za naprej in tako dolgo pokoršina skazovati, dokler povsod cesarske uradnije vpeljane ne bodo. Takó je tudi sploh na Štajarskim in na Koroškim v Celjovski kresii. V teh zadevah take grajšine niso gruntne gosposke, ampak gosposke, ki v Cesarjevím iménu za mir in pokoj in za pravico skerbé.

Upati moremo tedaj, de bodo naši Slovenci, možjé bistré glave in dobriga serca, imenitnost te zadobljene prostosti spoznali, in z modrim obnašanjem pokazali, de so vredni te imenitne pridobitve. Ne mislite tedej, dragi prijatli! de je po tem polajšanji vaših dozdanjih težav pot k razujdanju nadelana, — ne mislite, de imate zdaj pravico z bahanjem se junačiti ali proti dozdanjim gruntnim gosposkam z napuham se šopiriti, — to bi bilo gerdó in bi vas enake storilo živinčetu, katero iz hleva izpušeno rita in berea in se vkrotiti ne da. — Kakó bi bilo to nasprotno, ko bi pri ti priliki, ki ste sami svoji postali in višji stopnjo v sredi ljudstva dosegli, se poživnili, in tako omzali žlahtni lik vélovečenja.

Pa ne le sama oseba (peršona) kmeta je osvobodena, ampak tudi grunti ali zemljiša so vsih dolžnost odvezani, to je, de nehajo za naprej vse opravila kmetov proti grajšinam, desetnikom, proti fogtijskim, gorniškim in soseskinim gospodstvam. Vender je pa sklenjeno, de za dela, za davke v blagu in v denarjih se mora berž ko berž primerno odškodovanje odmeriti. —

Odškodovanje se mora dati grajšinam, kar je po pravici. Če se bo pa morebiti previdilo, de je ta ali una prejemšina krivična, ali de grajšine pravice nemo-rejo spričati, se že samo dobro vé, de za napčne prijemšine nihče odškodovanja ne bo obsodil. —

Razsodba, ktere dela (tlake) in kateri davki so odškodovati in po kakošni ceni, je izročena odločenimu odboru, v kteriga smo za vsaki gubernijum po pet poslancev izvolili. Ti možjé bodo tukaj na Dunaji za vse dežele natanjko tarifo naredili; tako dolgo bo pa treba poterpljenja.

Za plačilo tistih tlak, gosposkinih davkov, desetín, i. t. d. za ktere se bo odškodovanje dalo, se mora iz premoženja dežele denarnica (kasa) napraviti, iz ktere se bo za zadéto deželo prerajtano odškodovanje poplačalo, in državno vladarstvo, ali kakor pravimo, Cesar, bojo pri ti reči srednik.

Nektere dežele imajo svoje premoženje; kmetje tacih deželá se bodo smejali, — ali na Krajskim je enmalo pusta, kér ni veliko deželniga premoženja. Nekaj ga bomo pa le poiskali, in, kakor se mi zdi, se bo tudi dobilo.

Drugo pot se bomo enmalo od gojzdov, pašnikov, od lovstva (jage) in ribštva pomenili.

Na Dunaji 21. kimovca 1848.

Ambrož.

### Prošnja zastran astramontane.

Akoravno létas pri nas ni bilo dosti štrupenine\*) viditi (tako v tih krajih kače in gade vkup imenujejo) ste bile vender pretekli mesec dve deklici pičeni, ena od kače, druga od gada, kateri ste se z rabo izlečka domače astramontane (inulla germanica) kar kmalo ozdravile.

\*) Gospod fajmošter so nam s tem spiskam za domovinski muzeum rudečiga gada poslali, ki je eden izmed nar nevarniših in nar bolj štrupenih na Notranjskim. Vredništvo.

Ne bilo bi po mojih mislih nekoristno, v Novicah poprositi, de bi vsi tisti svoje skušnje očitno naznaniti hotli, kateri so po svetovanji Novic pretečeniga léta lista 32. dozday domačo astramontano pri kačjim piku rabili, de bi se tako zvedilo, če so tudi drugih skušnje v ti reči mojim enake. Le ako več skušnjé čudno moč naše astramontane poterdi — kar clo nič dvomiti ni — se bodo potem vsi svoje domače, neprecenljive astramontane (inulla germanica — ktere povsod obilno imamo) raji poprijeli kakor ptuje (inulla bubonium — ktera se večkrat le težko dobi). Menim, de ste obé enake zdravilne moči pri kačjim piku.

Zagurje 12. kimovca 1848.

A. Mlakar.

### Ognji na Krajskim.

(Zavoljo mnogih sestavkov zakasnjeno.)

Mesec kimovec je zastran ognja nesreče poln. 7. dan tega mesca so pogorele v Mostah v Komenški fari 4 hiše s prostornimi poslopji vred; — neke dni potem pa tri hiše s poslopji, veliko živine, sená, žita i. t. d. v Naklim nad Krajnjam. V Naklim je v Županovo hišo strela vdarla in silen oginj napravila; — v Mostah pa je po naznanilu gosp. D. 7 lét star fantič v igrači z leseno žveplenko slamo zažgal, ki je bila v hiši v pletenje kit za slamnike iz treh nasadov odbrana. Vsa vasa z 71 hišami bi bila gotovo žalostno pogoriše, ako bi ne bila streha neke bližnje bajte podérta bila in če bi ne bila gospoda Miha in Janez Stare iz Mengša z brz-glami prihitela in neutrudno gasila. Starši pa pomnite, de otroci nikoli niso prevarovani!

### Čast in hvala mladosti Horjulske šole.

Častiti gosp. Podlipski so poslali Novicam obširni popis poslednjiga šolskiga izpraševanja v Horjulski šoli, za katero imajo naš dobro znani rodoljub, gosp. Luka Jeran posebne zasluge. Žal nam je, de nam prostor ne pripusti celiga popisa v Novice djati, kér imamo silo veliko Novicam namenjenih sestavkov še na strani; torej le naslednje verstice iz dopisa vzamemo:

„Hočem le to povedati, kar se nam je tukej posebniga pokazalo. Otroci so brali v obojim pravopisu, iz abecednika in iz bukvic zoper terpinčenje živalí; in poslušavci smo vsi z radostjo zapazili, de so v novim pravopisu bolj gladko brali, kakor v starim; tedej smo tudi tukej skušnjo, ki je bila drugej storjena, poterjeno našli. Kar se nam je še družiga dobro zdelo, je bilo to, de so otroci tudi iz natorniga zgodovinstva, od žival in zeliš, veliko vedili povedati, in de so še več znali razložiti, kako se zdravja telesniga varovati, kako človeku v naglim nevarnim napadu pomagati, ako se kdo najde zmerznjen, zadušen, vtonjen i. t. d.“

### Podpornikam pravične horvaške reči.

Že blizo 1200 gold. je nabralo slovensko društvo v Ljubljani od domorodcov mnogih slovenskih krajev za brate Horvate. Pervič nabranih 500 goldinarjev smo poslali 13. kimovca v Zagreb — drugi del pa pretečeno saboto. Prejem perve nabere je dal odbór denarniga banskiga uradstva v Zagrebških Novinah in v Slavenskim Jugu s sledečimi besedami na znanje:

„Na skazano to ljubezin pošljemo mišim slovenskim bratam v imenu gosp. našiga Bana in cele domovine iskreno in serčno zahvalo.“